

LBRIS

We know

books

DAVID ȘI MARY FORD

VIETEȚILE SFINȚILOR CĂSĂTORIȚI

Căsătoria, cale spre sfințenie

ediția a treia

Traducere din limba engleză:
Constantin Făgețan și Florin Caragiu

editura
Σοφία

București

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Prefață la prima ediție	11
Prefață la a doua ediție	19
Introducere	23

SEPTEMBRIE

Sfântul Anghel, Noul Mucenic	67
Sfinții Teodot și Rufina	70
Sfinții Zaharia și Elisabeta	71
Sfinții Eudoxie și Vasilissa	74
Sfinții Ioachim și Ana	76
Sfinții Dimitrie și Evantia	79
Sfânta Teodora din Alexandria	79
Regina Ketevana	81
Sfântul Filotei, făcătorul de minuni	83
Sfânta Ludmila	84
Sfinții Eustatie și Teopista	85
Sfinții Saleberga și Blandinus din Laon	87
Sfânta Doroteia de la Kașin	88
Sfinții Chiril și Maria	90
Sfântul Grigorie Luminătorul	92

OCTOMBRIE

Sfânta Domnina	97
Sfântul Ammun Egipteanul	98
Sfinții Edwin și Ethelburga	100
Sfinții Andronic și Atanasia	105

Sfântul Ignatie din Mitilena	108
Sfântul Catervus și Septimia Severina	108
Sfinții Terentie și Neonila	109
Sfântul Timotei de la Esfigmenu	110
Sfinții Cleopa și Maria	112
Sfântul Ioan Kochurov	113

NOIEMBRIE

Sfântul Hubert din Liège	119
Sfântul Ioan Împăratul	120
Sfinții Galaction și Epistimia	122
Sfântul Varlaam Kerețki	123
Sfinții Melasip și Cassina	124
Sfântul Ștefan Deciani	124
Sfântul Ioan Milostivul	126
Sfinții Iustinian și Teodora	129
Sfântul Eucheriu al Lyonului	133
Sfânta Ermenburga	134
Sfinții Filimon și Apfia	135
Sfântul Alexandru Nevski	137
Sfântul Iacov Persul	142

DECEMBRIE

Sfântul Chiril Fileotul	145
Sfinții Claudiu și Ilaria	146
Sfânta Crispina	146
Sfinții Ștefan Despotul și Anghelina	150
Sfântul Spiridon	152
Sfânta Teofana Împărăteasa	154
Sfinții Zoe și Nicostrat	156
Sfântul Ioan din Kronstadt	157
Sfântul Filogonie	168
Sfinții Flavian și Dafrosa din Acquapendente	169
Sfânta Melania Romana și Pinian	170

Sfinții Grigorie și Nona	173
Sfânta Iuliana Lazarevskaia	181
Sfânta Tomaida din Lesbos	188
Sfântul Grigorie de Langres	190
Sfântul Gheorghe Noul Mucenic	192
Sfinții Teodosie cel Mare și Placilla	195
Sfinții Paulin și Terasia	198
Sfânta Xenia din Petersburg	202
Sfântul David al IV-lea al Georgiei	206
Sfinții Xenofont și Maria	207
Fericitul Papa-Dimitrie Gagasthatis	211

FEBRUARIE

Sfântul Marcel din Sicilia	219
Sfânta Ana din Novgorod și Cneazul Iaroslav cel Înțelept	219
Sfânta Teodora Împărăteasa	222
Sfinții Priscilla și Acvila	223
Sfântul Simeon Izvorătorul de Mir	234
Sfânta Ermenilda din Ely	236
Sfânta Maria cea Tânără (sau Nouă)	237
Sfinții Pulheria și Marchian	240
Sfinții Pepin din Landen și Ida din Nivelles	244
Sfânta Gorgonia	246
Sfântul Ethelbert și Regina Bertha	257

MARTIE

Sfântul Daniel din Moscova	261
Sfinții Conon și Ana	262
Sfântul Lavrentie	263
Sfântul Pacian	264
Sfânta Teodora regina	265
Sfinții Macedonius și Patricia din Nicomidia	267
Sfântul Nou Mucenic Manuil Criteanul	267

Sfântul Aristobul	269
Sfinții Hrisant și Daria	270
Sfântul Serafim de la Virița	271
Sfinții Filit și Lidia	273
Sfântul Inochentie al Moscovei	274

APRILIE

Noul Mucenic Pavel Rusul	285
Sfinții Vincent și Waltrude din Soignies	287
Sfântul Erminigheld	288
Sfinții Vitalis și Valeria din Milano	292
Sfânta Arghira	293

MAI

Sfinții Esperie și Zoe	297
Sfinții Timotei și Mavra	297
Sfânta Monica	301
Sfinții Emilia și Vasilie cel Bătrân	305
Sfântul Palmatus	309
Sfinții Felix și Blanda	310
Sfinții Rictrude și Adalbald	310
Sfinții Serghie și Irina	313
Sfinții Andronic și Iunia	314
Sfântul Baudelius din Nimes	316
Sfinții Macrina cea Bătrână și Vasilie	316

IUNIE

Sfânta Clotilda și Regele Clovis	319
Sfânta Sofia	322
Sfântul Marcu Noul Mucenic	323
Sfântul Leonid	324
Sfinții Artemius și Candida	325
Sfinții Nicandru și Daria	325
Sfântul Marchian	327
Sfinții Mitrofan și Tatiana din Beijing	328

Sfinții Lazăr și Milița	330
Sfinții Petru și Fevronia	333
Sfântul Gheorghe, Noul Mucenic din Attalia	336
Sfânta Emma	337
Sfânta Marcella	338

IULIE

Sfânta Marta	339
Sfinții Fragan și Gwen	340
Sfinții Marin și Marta	341
Sfânta Seaxburh (sau Saxburga) din Ely	342
Sfinții Dorotei și Eusebia	343
Sfinții Dimitrie Donskoi și Eufrosinia	344
Sfânta Amalburga	348
Sfânta Golinduhia	349
Sfântul Vladimir	350
Sfinții Nicolae și Alexandra	354
Sfântul Arnulf din Metz	367
Sfânta Elizabeta a Rusiei	369
Sfântul și Dreptul Ilia	377
Sfântul Atanasie din Chios	379
Sfântul Iacob Netsvetov	380
Sfinții Aurelie și Natalia și Sfinții Felix și Liliosa	383

AUGUST

Sfânta Teoclita făcătoarea de minuni	387
Sfântul Miron	387
Sfânta Irina a Ungariei și împăratul Kaloioan	388
Sfântul Constantin Brâncoveanu	390
Sfinții Isaac și Rebeca	395
Sfântul Sidonius	396
Sfinții Adrian și Natalia	398
Sfânta Suzanika Regina	404

Sfântul Anghel, Noul Mucenic

1 septembrie

Constantinopol, sec. al XVII-lea

Sfântul Anghel a trăit la Constantinopol în vremea stăpânirii turcești. Era căsătorit, având șase copii. De meserie aurar, el, soția sa și copiii lor au dus o viață creștină cinstită și prosperă ca membri ai bisericii parohiale a Sfântului Constantin din Karamani. Fiind de meserie aurar, familia sa nu ducea lipsă de nimic. Anghel ducea o viață creștinească cinstită, împreună cu soția și cei șase copii.

La o anume sărbătoare, care se ținea în satul Floria din apropiere, mai mulți creștini petreceau împreună cu câțiva greci ce se lepădaseră de credința creștină și se făcuseră musulmani. Cei lepădați de credință începură să facă glume, schimbându-și fesurile cu creștinii (căci pe vremea aceea musulmanii și creștinii trebuiau să-și acopere capul în chip deosebit). Glumind așa și purtând fesurile celorlalți, s-au ridicat cu toții și au jucat. Sfârșindu-se sărbătoarea, fiecare s-a întors acasă cu fesul său.

Spre uimirea lui Anghel, a doua zi unii dintre cei lepădați de credință veniră la casa lui și-l întrebară de ce poartă fes de creștin. „De bună seamă, fiindcă sunt creștin!”, răspuse el. Atunci ei ziseră: „Ieri te-ai făcut musulman, așa că trebuie să porți fes alb de musulman, așa cum ai făcut atunci.” Și nevrând el, l-au dus la agie, unde a fost luat sub pază și dus la judecată.

Cei lepădați de credință spuseră cadiului că Anghel se făcuse musulman cu o zi înainte, căci rostise cu glas tare mărturisirea de credință musulmană și purtase fes alb de musulman. Întrebat de este așa, Sfântul Anghel a răspuns că fusese numai la o petrecere cu ei, iar apoi s-a întors acasă.

Cadiul, văzându-i hotărârea, porunci să fie dus la vizir. Acolo pârâșii lui îi aduseră aceleași învinuiri, dar mucenicul tăgădui că ar

fi făcut vreodată o asemenea mărturisire de credință. Atunci vizirul încercă să-l înduplece pe Anghel să se facă musulman, zicându-i că s-ar bucura de mare cinste din partea lui și-l va face bogat – și chiar îl va pune într-o înaltă dregătorie.

Sfântul Anghel a răspuns cu glas mare:

„Efendi¹, eu mă trag din părinți creștini. M-am născut creștin și creștin am să mor. Nimic din ceea ce-ți stă în putere nu mă poate despărți de dragostea dulcelui meu Iisus Hristos, Care e Dumnezeu adevărat – nici bogățiile tale, nici cinstirile, nici slava pe care mi-ai făgăduit-o. Chiar de mi-ai da toată împărăția, încă nu ai fi în stare să-mi întorci inima și să mă îndepărtezi de credință și de preadulcele Iisus Hristos.”²

Aceasta îl înfurie pe vizir, care începu a-l înfricoșa pe Anghel cu cazne strașnice, de nu se va face musulman.

Ca răspuns, mucenicul zise plin de îndrăznire: „Fă cum îți este voia – bate-mă, taie-mă, junghie-mă, arde-mă, aruncă-mă la fiare sălbatice, îneacă-mă în mare sau orice altceva din cele ce poți face cu trupul acesta de lut –, însă nu mă voi lepăda nicicând de Hristos al meu. Credința nu mi-o schimb, și musulman nu mă fac.”³ Auzind aceasta, vizirul porunci ca Anghel să fie dus în temniță și pus la cazne cumplite. Pe când se afla în închisoare, a venit la el un vecin, dregător turc de vază, tare mâhnit de jalnica stare a mucenicului. Vrând să-l ajute pe Anghel, omul îi spuse: „Fă-te musulman ca să scapi. Odată slobod, îți poți lua nevasta și copiii și, cu toate avuțiile, să pleci în alt loc, unde poți trăi ca un creștin.”

Anghel i-a răspuns: „Ferească Dumnezeu să ajung la asemenea nebunie și întunecare încât să ascult de îndemnurile tale cele nelegiuite! Hristos a murit pentru mine; ce mare lucru ar fi să mor pentru dragostea Lui? După fire, sunt sortit morții, de nu astăzi sau mâine, atunci mai târziu. Mai bine deci să mor astăzi pentru Hristos al meu, învrednicindu-mă a dobândi bucuria și împărăția Sa cea cerească.”⁴

¹ *Effendi* = un titlu nobiliar; termen ce exprimă curtoazie și respect; întrebuințat în Imperiul Otoman.

² Leonidas J. Papadopoulos, Georgia Lizardos *et al.*, *New Martyrs of the Turkish Yoke*, St. Nectarios Press, Seattle, Wash., 1985, p. 268.

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.*, p. 269.

Astfel, vecinul său a plecat fără nici o ispravă. Atunci musulmanii i-au trimis soția la închisoare, ca să încerce a-l îndupleca să se lepede de Hristos și să se poată întoarce la familia sa. Însă vaietele jalnice și stăruințele ei chinuitoare – ce ar fi înmuiat și o inimă de piatră – nu l-au înduplecat să-și schimbe cugetul. Ci el însuși prinse a o îndemna:

„O, soția mea, fie ca Hristos să ia locul tuturor celorlalți pentru mine și pentru tine! Astăzi vă încredințez Lui pe tine și pe copiii. Cu bucurie sufăr pentru Hristos această moarte mucenicească. Deci și tu, soția mea, suferă lipsa mea, ca în viața ce va să vie iarăși să ne întâlnim, și împreună întru veșnicie să ne bucurăm. Ce bunătăți nepieritoare dobândim prin unirea noastră vremelnică în această viață? Ce câștig vom avea din plăcerile acestei vieți, de ne vom pierde sufletele, pe care nici lumea întreagă nu poate să le plătească? Acum dar rămâi cu bine, iubita mea și suflet îndrăgit! Din clipă în clipă mă voi duce la Hristos, pe Care atâta L-am dorit. Curând vei veni și tu și împreună ne vom bucura întru veșnică fericire.”¹

Astfel că, în loc de a-l îndupleca, ea a fost cea înduplecată de el, părăsind temnița întărită în nădejdea și în dragostea lui Hristos.

După mai multe încercări, neizbutind a-l face pe sfânt să se lepede de Hristos, vizirul îl osândi la moarte. Cu bucurie și dor alergă el la tăiere, mai iute chiar decât cei ce aveau să-l taie. Acolo, lângă Biserica Sfintei Sofii, i s-a tăiat capul, la 1 septembrie 1680 (exact la două săptămâni după tăierea capului Noului Mucenic Stamatie în același loc).

În acea noapte ucenicii, cunoscuții și rudele sale priveau de departe și așteptau să vadă ce se va întâmpla. La miezul nopții au zărit o lumină dumnezeiască, asemenea unui stâlp de foc, coborând din cer deasupra cinstitelor moaște și rămânând astfel mai multe ceasuri. Mulți musulmani și creștini au văzut lumina. Din pricina minunii, a venit poruncă de la stăpânire ca moaștele mucenicului să fie aruncate în mare.

Aflând creștinii mai dinainte, breasla cojocarilor a dat trei sute de piaștri agăi Musur, un slujbaș guvernamental, obținând moaștele. Ei au îngropat trupul cu multă cinste în mănăstirea din ostrovul Proti.

¹ Călugărul Moisi, *Oi Engamoi Agioi tes Ekklesias, op.cit.*, p. 152. Vedem aici un exemplu foarte sugestiv al înțelegerii tradiționale ortodoxe cu privire la caracterul etern al căsătoriei.

Mitropolitul Partenie al Dristei, om virtuos și învățat, a cercetat toate faptele din povestea lui Anghel și minunile din jurul lor, precum întâmplarea următoare. După moartea sfântului, cei trei dragători răspunzători de moartea lui căzură greu bolnavi. Părea însă că nu pot să moară și țipau neconținut, rostind numele mucenicului. S-au chinuit astfel mai multe zile, până ce, chemând pe soția mucenicului, primiră iertarea ei pentru nedreapta moarte pe care o pricinuiseră. Abia atunci sufletul lor a putut să iasă.

Când ceilalți oameni de vază auziră despre aceasta, sfinții sultanului din acea vreme dădură porunci strașnice ca nici un creștin să nu fie prigonit ori silit să se facă musulman, ci să facă aceasta numai cei ce ar vrea de bunăvoie. Însă această poruncă a fost ținută numai cât a trăit acel agă care a dat-o.

O altă minune a avut loc la mănăstirea unde mucenicul a fost îngropat. Igumenul îngropase moaștele mucenicului în același mormânt cu fostul igumen. În aceeași noapte, înaintașul său i s-a arătat în somn, spunând: „Ce ai făcut, o, igumene? Sunt eu vrednic a sta la un loc cu mucenicul acesta? Rogu-te, fie mută-l pe el de acolo, fie mută rămășițele mele!”¹ Iată cum proslăvește Dumnezeu pe cei ce Îl cinstesc!

Prin mijlocirile mucenicului, copiii săi au fost sloboziți din Constantinopol și au fugit în Valahia. Odată ajunși acolo, au fost primiți de domnitorii țării și au ajuns oameni de vază, trăind în pace și armonie până la sfârșitul vieții.

Sfinții Teodot și Rufina

2 septembrie

Paflagonia, Asia Mică, sec. al III-lea

Teodot și Rufina au fost creștini din stirpe aleasă și cu credință arzătoare, trăitori în Paflagonia din Asia Mică, în vremea împăratului Valerian, în veacul al III-lea. Ei au mărturisit cu îndrăznire credința lor în Hristos, în ciuda primejdiei, căci Valerian îi prigonea cu asprime pe creștini.

¹Papadopoulos, *op.cit.*, p. 271.

Curând stăpânitorii întemnițară tânăra pereche, gătindu-se a-i supune la cazne spre a-i face să se lepede de credința în Hristos. Și tocmai atunci Rufina era însărcinată, gata să dea naștere celui din-tâi copil al ei.

Teodot s-a rugat Domnului să-l ia înainte de a fi pus la cazne, temându-se că nu va putea rămâne neclintit. Domnul i-a auzit rugăciunea, luându-l îndată în Împărăția Sa cea cerească.

Chiar în ceasul acela Rufina a născut un fiu. Văzându-și soțul mort, fiul nou-născut și zidurile temniței împresurându-l, și-a căutat adăpost în rugăciunea arzătoare. La fel ca și pe soțul ei, Domnul a crezut nimerit să ia sufletul ei în clipa aceea, ca pe un suflet de mucenic.

Pruncul, culcat între părinții săi morți, țipa jalnic. Însă între timp Domnul a îndrumat pe o femeie credincioasă din oraș să meargă la temniță, și astfel a găsit pruncul care plângea. Cuprinsă de milă, ea luă pruncul și-l creșcu, punându-i numele Mamas.

În anul 272, pe când avea cincisprezece ani, Mamas a mărturisit vitejește credința sa în Hristos înaintea următorului împărat prigonitor, Aurelian. El înfruntă cu curaj caznele de care tatăl său și mama sa fuseseră cruțați, iar smerita lor credință a fost îndoită cinstită prin slăvita mucenicie a fiului lor. Sfântul Mamas se pomenește în Biserică în aceeași zi cu părinții săi.

Sfinții Zaharia și Elisabeta

5 septembrie

Palestina, sec. I

Zaharia și Elisabeta au fost iudei credincioși ce așteptau venirea lui Mesia. Scriptura spune despre ei: *Și erau drepți amândoi înaintea lui Dumnezeu, umblând întru toate poruncile și îndreptările Domnului, fără prihană (Luca 1, 6)*. Zaharia era un preot din rândul preoției lui Avia, având datoria de a sluji în Templul din Ierusalim de două ori pe an, vreme de o săptămână.

Zaharia și Elisabeta L-au pus în mijlocul vieții lor pe Domnul Dumnezeu lui Israil, străduindu-se a ține poruncile Lui, dar El nu i-a blagoslovit cu copii. Și de acum erau bătrâni.

Însă Dumnezeu nu-i uitase pe slujitorii Săi credincioşi, Zaharia şi Elisabeta, nici rugăciunile lor pentru a avea un copil. Într-un an, pe când Zaharia îşi împlinea slujba în Templu, i s-a arătat Arhanghelul Gavriil, zicând:

Nu te teme, Zaharia, că s-a auzit rugăciunea ta, şi femeia ta Elisabeta va naşte ție fiu şi vei chema numele lui Ioan. Şi va fi ție bucurie şi veselie, şi mulţi de naşterea lui se vor bucura. Că va fi mare înaintea Domnului, şi vin şi sicheră nu va bea, şi se va umplea de Duh Sfânt, încă din pântecel maicei sale. Şi pe mulţi din fiii lui Israil va întoarce la Domnul Dumnezeu lor. Şi el va merge înaintea lui cu duhul şi cu puterea lui Ilie, ca să întoarcă inimile părinţilor spre fii şi pe cei neascultători întru înţelepciunea dreptilor; să gătească Domnului norod mai înainte gătit (Luca 1, 13-17).

Relatarea scripturală spune că Zaharia a fost uimit de veste, grăind împotriva că el şi soţia sa erau prea bătrâni spre a mai avea copii. De-aceia, Gavriil i-a spus că nu va fi în stare să vorbească până ce se va naşte pruncul. Curând apoi a plecat acasă. Iar Elisabeta a zămislit într-adevăr un fiu.

Când Fecioara Maria, însărcinată cu Iisus, a vizitat-o pe verişoara sa Elisabeta, pruncul din pântecel Elisabetei a săltat (Luca 1, 41). Iar ea, umplându-se de Duh Sfânt, a strigat cu glas mare: *Binecuvântată ești tu între femei, şi binecuvântat este rodul pântecelui tău. Şi de unde mie aceasta, ca să vie Maica Domnului meu la mine? Că iată, cum fu glasul închinării tale întru urechile mele, săltat-a pruncul cu bucurie în pântecel meu. Şi fericită este ceea ce a crezut că va fi săvârşire celor zise ei de la Domnul (Luca 1, 42-45).*

În a opta zi de la naşterea lui Ioan, rudeniile familiei şi vecinii au venit spre a-l tăia împrejur şi l-au numit Zaharia, după tatăl său. Însă părinţii lui s-au împotrivit – tatăl său scriind pe o tăbliţă –, spunând că numele lui va fi Ioan, aşa cum poruncise Arhanghelul Gavriil. Atunci s-a dezlegat limba lui Zaharia şi a putut iarăşi să grăiască.

Apoi Zaharia s-a umplut de Duhul Sfânt şi a prorocit:

*Bine este cuvântat Domnul Dumnezeu lui Israil,
că au cercetat şi au făcut răscumpărare norodului Său.
Şi au ridicat corn de mântuire nouă,
în casa lui David, slugii Sale;*

precum au grăit prin gura sfinților
celor din veac proroci ai Lui,
Mântuire de vrăjmașii noștri,
și din mâna tuturor celor ce ne urăsc pe noi;
să facă milă cu părinții noștri
și să-Și aducă aminte de legătura Lui cea sfântă,
de jurământul care S-au jurat
către Avraam părintele nostru; să ne dea nouă,
fără de frică, din mâinile vrăjmașilor noștri
izbăvindu-ne. Să-I slujim Lui
întru sfințenie și întru dreptate, înaintea Lui
în toate zilele vieții noastre.
Și tu, pruncule, proroc Celui Preaînalt te vei chema,
că vei merge înaintea feței Domnului să gătești căile Lui;
ca să dai cunoștința mântuirii norodului Lui
întru iertarea păcatelor lor,
pentru milostivirea milei Dumnezeului nostru,
întru care ne-au cercetat pe noi răsăritul din înălțime,
ca să lumineze celor ce ședeau întru întunec și în umbra morții,
să îndrepteze picioarele noastre în calea păcii (Luca 1, 68-79).

Așa s-a făcut că acești credincioși soți au fost aflați vrednici a deveni părinții Sfântului Ioan Botezătorul, pe care Hristos Însuși l-a descris cu aceste cuvinte: *Mai mare proroc între cei născuți din femei decât Ioan Botezătorul nimeni nu este* (Luca 7, 28).

Mai târziu, când Irod împăratul și-a trimis ostașii să omoare pe toți pruncii iudeilor, nădăduind astfel să nimicească pe pruncul Hristos cel abia născut, Elisabeta a fugit cu pruncul ei în pustie. Ei au fost scăpați de oștenii ce se apropiau, prin deschiderea minunată a unei stânci. Însă Zaharia a fost omorât pe când slujea la altarul Templului, după ce și-a mărturisit vitejește credința în Dumnezeu: „Trupul puteți să îmi ucideți, dară sufletul meu Domnul îl va primi.”¹

După spusele Sfântului Nicolae Velimirovici cuprinse în *Proloagele din Ohrida*, Sfânta Elisabeta a murit la patruzeci de zile după iubitul ei soț. „Copilul Ioan a rămas în sălbăticie, hrănit de un înger

¹ Sf. Nicolae Velimirovici, *Proloagele de la Ohrida*, op.cit., vol. 3. pp. 291 și 293 (pentru 5 septembrie).